

Осадча А.С.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права №2,
*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

НОВЕЛИ ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК СУБ'ЄКТІВ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

У Розділі XVII «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Особливої частини Кримінального Кодексу України (далі – КК України) встановлюється відповідальність за службові кримінальні правопорушення залежно від того, в якій сфері службової діяльності вони вчиняються і хто є їхнім суб'єктом: службові особи юридичних осіб приватного права чи службові особи юридичних осіб публічного права.

Визначення службової особи юридичної особи приватного права в розділі XVII КК України не наводиться, не зроблено в ньому і посилань на частини 3,4 ст. 18 КК України, аналіз змісту яких повинен дати відповідь на питання про те, яка саме категорія суб'єктів належить до службових осіб юридичних осіб приватного права [1;58].

Разом із тим щодо визначення поняття службових осіб юридичних осіб публічного права обрано зовсім інший підхід. Таке визначення наводиться у примітці 1 до ст. 364 КК України. При цьому сам термін «службова особа юридичних осіб публічного права» законодавець не використовує, хоча у законі України «Про запобігання корупції» він має місце (підпункт «а» п. 2 ч. 1 ст. 4)[2].

У чинному законодавстві можна виділити змістовні ознаки службових осіб юридичної особи публічного права. По-перше, ці особи одержують заробітну плату за рахунок

державного чи місцевого бюджету; по-друге, вони є службовими особами, тобто займають в юридичних особах публічного права посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням (зазначеним спеціальним повноваженням їх може наділити повноважний орган державної влади, орган місцевого самоврядування, центральний орган державного управління зі спеціальним статусом, повноважний орган чи повноважна службова особа підприємства, установи, організації, суд або закон) [2;71].

Вважаю, що невизначеність у КК України поняття службової особи юридичної особи приватного права є певною законодавчою прогалиною, яка потребує усунення, тим більше. Що між цими спеціальними суб'єктами та іншими видами службових осіб є суттєві відмінності. Отже, ототожнювати їх не можна.

Згідно з п. 1 примітки до ст. 364 КК України до службових осіб органів державної влади апарату управління органів місцевого самоврядування, держаних та комунальних підприємств, установ та організацій належать особи, які постійно або тимчасово чи за спеціальними повноваженнями: а) здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування; б) обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих функцій; в) обіймають в тих же організаціях посади, пов'язані з виконанням адміністративно-господарських функцій.

Новим видом спеціального суб'єкта у розділі XVII Особливої частини КК України є «особа, уповноважена на виконання функцій держави», про який зазначено тільки у ст. 368² КК України. У примітці до цієї статті вказується, що коло осіб, уповноважених на виконання функцій держави, визначено в п. 1 ч.1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Однак звернення до цих нормативних приписів свідчить, що у

п.1 ч. 1 ст. 3 цього Закону наводиться перелік осіб, які уповноважені на виконання функцій не тільки держави, а й органів місцевого самоврядування, а в п. 2 фігурують особи, «які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування»[3;71]. Тому загальне посилання у примітці до ст. 368² КК України на ст. 3 вищевказаного Закону залишає відкритим питання: чи належать до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, всі категорії осіб, зазначених у цих пунктах, або ж необхідно виокремити серед них лише тих, хто уповноважений на виконання саме державних функцій. Знову доводиться удаватися до тлумачення закону, яке може бути різним. Для усунення неоднозначного розуміння приписів закону варто зазначити у КК України ознаки цих спеціальних суб'єктів і сформувати відповідні поняття.

Список використаних джерел:

1. Осадча А.С. До питання визначення ознак службових осіб юридичних осіб публічного і приватного права та осіб, які уповноважені на виконання функцій держави // Правові механізми протидії корупційним правопорушенням : матеріали наук.-практ. Семінару, 20 квітня 2012 р. / НАПрН України, НДІ вивч. проб.злочинності ім. акад. В.В. Сташиса; Х.: Право, 2013. С.58-60.

2. Про запобігання корупції: Верховна Рада України, закон від 14.10.2014, № 1700-VII / [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18>.

3. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». – К.: Атіка, 2011- 424 с.